

Ikt. sz.: OTB/5-2/2014.

OTB-1/2014. sz. ülés
(OTB-124/2010-2014. sz. ülés)

J e g y z ő k ö n y v

az Országgyűlés **Oktatási, tudományos és kutatási bizottságának**
2014. február 3-án, hétfőn, 11 óra 5 perckor
a Képviselői Irodaház V. emelet 532. számú tanácstermében
megtartott üléséről

Tartalomjegyzék

<i>Napirendi javaslat</i>	4
<i>Az ülés résztvevői</i>	5
<i>Elnöki bevezető, a napirend elfogadása</i>	6
<i>A Nemzet Emlékezet Bizottsága elnöke és két tagja megválasztásának előkészítése</i>	6
<i>Elnöki bevezető</i>	6
<i>Hozzászólások</i>	7
<i>Szavazás</i>	7
<i>A Magyar Tudományos Akadémia munkájáról és a magyar tudomány általános helyzetéről 2011-2012 címmel benyújtott J/13.472. számú beszámoló (Általános vita); A Magyar Tudományos Akadémia munkájáról és a magyar tudomány általános helyzetéről 2011-2012 szülő jelentés elfogadása címmel benyújtott H/13657. számú beszámoló</i>	7
<i>Dr. Pálinkás József szóbeli kiegészítése</i>	8
<i>Hozzászólások</i>	13
<i>Dr. Pálinkás József válaszai, reflexiói</i>	13
<i>Szavazások</i>	15
<i>A CERN Nobel-békedíjra jelölésének támogatása</i>	16
<i>Dr. Lévai Péter bevezetője</i>	16
<i>Szavazás</i>	18
<i>Az Innovációs és fejlesztési eseti bizottság tevékenységéről (2013.) címmel benyújtott J/13338. számú jelentés (Általános vita);</i>	
<i>Az Innovációs és fejlesztési eseti bizottság tevékenységéről szóló jelentés elfogadása címmel benyújtott H/13658. számú határozati javaslat</i>	18
<i>Dr. Pósn László (Fidesz) szóbeli kiegészítése</i>	18
<i>Szavazások</i>	18
<i>A fiataloknak a felsőoktatáshoz való hozzáféréséről szóló H/13073. számú határozati javaslat (Új/átdolgozott változat a H/13046. helyett) (Döntés képviselői önálló indítvány tárgysorozatba-vételéről)</i>	19
<i>Dr. Maruzsa Zoltán (Emberi Erőforrások Minisztériuma) véleménynyilvánítása</i>	19
<i>Hozzászólások</i>	21
<i>Dr. Maruzsa Zoltán (Emberi Erőforrások Minisztériuma) reflexiói</i>	22

<i>Szavazás</i>	24
<i>Egyebek</i>	24
<i>Mendrei László (Pedagógusok Demokratikus Szakszervezete) felvetése</i>	25

Napirendi javaslat

1. A Nemzet Emlékezet Bizottsága elnöke és két tagja megválasztásának előkészítése
(A bizottság véleményének kialakítása a 2013. CCXLI. törvény 8. § (1) bekezdése alapján)

2. a) A Magyar Tudományos Akadémia munkájáról és a magyar tudomány általános helyzetéről 2011-2012 címmel benyújtott beszámoló (J/13472.)
(Általános vita)
b) A Magyar Tudományos Akadémia munkájáról és a magyar tudomány általános helyzetéről 2011-2012 szóló jelentés elfogadása címmel benyújtott beszámoló (H/13657. szám)

3. a) Az Innovációs és fejlesztési eseti bizottság tevékenységéről (2013.) címmel benyújtott jelentés (J/13338.)
(Általános vita);
b) Az Innovációs és fejlesztési eseti bizottság tevékenységéről szóló jelentés elfogadása címmel benyújtott határozati javaslat (H/13658. szám)

4. A fiataloknak a felsőoktatáshoz való hozzáféréséről szóló határozati javaslat (H/13073. szám új/átdolgozott változat a H/13046. helyett)
(Karácsony Gergely (független) képviselő önálló indítványa)
(Döntés képviselői önálló indítvány tárgysorozatba-vételéről)

5. Egyebek

Az ülés résztvevői**A bizottság részéről****Megjelent**

Elnököl: **Pokorni Zoltán** (Fidesz), a bizottság elnöke

Dr. Pósn László (Fidesz), a bizottság alelnöke
Osztolykán Ágnes (LMP), a bizottság alelnöke
Bodó Sándor (Fidesz)
Brájer Éva (Fidesz)
Dr. Hoppál Péter (Fidesz)
Kucsák László (Fidesz)
Németh Zoltán (Fidesz)
Pánczél Károly (Fidesz)
Révész Máriusz (Fidesz)
Sági István (Fidesz)
Földi László (KDNP)
Michl József (KDNP)
Dr. Hiller István (MSZP)
Dr. Sós Tamás (MSZP)
Dúró Dóra (Jobbik)
Farkas Gergely (Jobbik)
Ferenczi Gábor (Jobbik)
Dr. Ángyán József (független)

Helyettesítési megbízást adott

Brájer Éva (Fidesz) megérkezéséig Pánczél Károlynak (Fidesz)
Cseresnyés Péter (Fidesz) Kucsák Lászlónak (Fidesz)
Demeter Zoltán (Fidesz) Sági Istvánnak (Fidesz)
Németh Zoltán (Fidesz) megérkezéséig Révész Máriusznak (Fidesz)
Dr. Puskás Imre (Fidesz) Bodó Sándornak (Fidesz)
Riz Gábor (Fidesz) dr. Pósn Lászlónak (Fidesz)
Földi László (KDNP) megérkezéséig Michl Józsefnek (Fidesz)
Dr. Hiller István (MSZP) megérkezéséig dr. Sós Tamásnak (MSZP)

Meghívottak részéről**Hozzászólók**

Dr. Maruzsa Zoltán helyettes államtitkár (Emberi Erőforrások Minisztériuma)
Dr. Pálincás József elnök (Magyar Tudományos Akadémia)
Dr. Lévai Péter főigazgató (MTA Wigner Fizikai Kutatóintézet)
Mendrei László elnök (Pedagógusok Demokratikus Szakszervezete)
Eröss Gábor szakértő

(Az ülés kezdetének időpontja: 11 óra 5 perc)

Elnöki bevezető, a napirend elfogadása

POKORNI ZOLTÁN (Fidesz), a bizottság elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Tisztelettel köszöntök mindenkit! Ha a képviselő hölgyek és urak helyet foglalnak, akkor határozatképesek vagyunk. Az előttünk lévő napirend öt pontból, illetve alpontokból áll. A 2. pont, a Magyar Tudományos Akadémia munkájáról és a magyar tudomány általános helyzetéről szóló beszámoló a) és b) pontját én egy c) ponttal egészíteném ki, ez pedig a Wigner Intézettel, illetve a CERN-nel kapcsolatos anyag, amit most, az ülés előtt osztottunk ki. Arra kérem a bizottságot, hogy ezt, mivel tárgyában illeszkedik ezekhez a pontokhoz, ide illesszük be c) pontként. Az egyebek tekintetében Mendrei László, a PDSZ elnöke jelezte, hogy szeretne szót kérni, ott majd szavazunk erről, vagy hogyha valaki gondolja, akár most, a napirend keretében is szavazhatunk erről. Kérdezem, hogy a kiegészítésekkel vagy a napirend egészével kapcsolatban van-e valakinek észrevétele. *(Senki nem jelentkezik.)* Jó. Szavazzunk akkor a c) pont felvételéről, Wigner Intézet, CERN. Aki ezzel egyetért, az, kérem, most emelje fel a kezét! *(Szavazás.)* Köszönöm. Most pedig arról, hogy az egyebek keretében Mendrei László kapjon-e szót, aki egyetért vele, az, kérem, most emelje fel a kezét. *(Szavazás.)* Köszönöm. Még a napirend egészéről kell hogy döntsünk, kérem, most szavazzunk. *(Szavazás.)* Köszönöm. Aki ellene? *(Szavazás.)* Aki tartózkodott? *(Szavazás.)* Egyhangúlag elfogadtuk a napirendet.

A Nemzet Emlékezet Bizottsága elnöke és két tagja megválasztásának előkészítése

Elnöki bevezető

Elsőként a Nemzeti Emlékezet Bizottsága elnöke és két tagja megválasztásának előkészítésére kerül sor. Előterjesztőnk nincs, hogyha jól látom, de itt van előttünk az anyag. A törvény szerint, hogyha jól emlékszem, akkor a Magyar Tudományos Akadémia elnöke, az igazságügyi miniszter, a közigazgatási és igazságügyi miniszter tesz javaslatot egy-egy tagra, az elnökre, illetve két tagra pedig a parlament tesz javaslatot. Annyit tudok még hozzáfűzni, hogy az előttünk lévő személyek, Földváryné Kiss Réka, Ötvös István és Soós Viktor Attila jelölését javaslom. Földváryné Kiss Rékát eredetileg a Tudományos Akadémia jelölte, az előkészítés során azonban a Ház úgy ítélte meg, hogy Földváryné Kiss Rékát elnöknek szeretnénk javasolni, és ezért kezdeményeztük az Akadémiánál, hogy hadd jelöljük mi Földváryné Kiss Rékát, hiszen a törvény szerint a parlament tud javaslatot tenni az elnökre. Az a megoldás, ami egyébként kézenfekvő lenne, és logikus is, hogy az Akadémia jelöltjét jelöljük elnöknek, az a törvény szerint nem lehetséges, és éppen ezért kértük az elnök urat, hogy ezt a kiváló jelöltet engedje át nekünk, így van most itt Földváryné Kiss Réka.

Kérdezem a meghívott vendégeinket, hogy ezzel kapcsolatban kér-e valaki szót, ha igen, akkor jelezze nekem, mert arról szavaztatnom kell. *(Senki nem jelentkezik.)* Nincs ilyen. *(Osztolykán Ágnes: Ha mi jelöljük, akkor nem kell, hogy mondjon nekünk valamit magáról? – Közbeszólás: Nem mi jelöljük. – Az elnök Takács Gabriellával egyeztet.)* Mi csak azt nézzük, hogy megfelel-e a törvényben előírtaknak. A törvényi szabályok, hogyha jól tudom, akkor ötéves társadalomtudományi gyakorlat, jogi... A bizottság tagjává válhat büntetlen előéletű állampolgár, aki jogi mesterképzésben, társadalomtudományi képzésben szerzett diplomát, kiemelkedő tudású elméleti szakember, aki legalább ötéves, jogi vagy társadalomtudományi szakterületen folytatott gyakorlattal rendelkezik, és – ez a legtöbbet sajtózott kitétel – 1972. február 14-e előtt született. *(Közbeszólások: Után! – Dr. Hoppál Péter: Után, tehát fiatalabb kell hogy legyen.)* Után, köszönöm szépen a helyesbítést – alig egy százalékban tért el a mondandóm a törvénytől. *(Derültség.)* Köszönöm.

Kinek van ezzel kapcsolatban észrevétele, kérdése? *(Jelzésre:)* Dóra, parancsolj, Dúró Dóráé a szó.

Hozzászólások

DÚRÓ DÓRA (Jobbik): Köszönöm a szót, elnök úr. A Jobbik képviselői a személyekről történő szavazásban sem most, a bizottság ülésén, sem pedig a délutáni plenáris ülésen nem fognak részt venni, ezt szeretném röviden indokolni.

Ez a magatartásunk nem a jelölt személyek iránti megítélést tükrözi, hanem magának a bizottságnak a felállításával és az ilyen módon történő felállításával nem értünk egyet. Úgy gondoljuk, hogy ha valódi politikai szándék lenne a kommunista múlt tisztázása iránt, akkor a 2060-ig titkosított mágnesszalagokat át tudnák adni a levéltáraknak, és így minden történész számára kutathatóak lehetnének. Ez a bizottság így csak az időhúzást szolgálja. Másrészről a bizottságnak a hatásköre sem elég kiterjedt ahhoz, hogy teljességgel fel tudja tárni ezeket a dokumentumokat, hiszen nem férnek hozzá mindenhez, és amihez hozzáférnek, azt sem kell kötelezően mindent nyilvánosságra hozniuk, és ez a szabályozás lehetővé teszi akár azt is, hogy politikai célokra használják fel azokat az információkat, amelyekhez hozzájutnak. Szerintünk ez elfogadhatatlan, és ezért nem veszünk részt a személyekről történő szavazásban. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönjük szépen. Megjegyzem, nem a Nemzeti Emlékezet Bizottságról szóló törvény vitáját folytatjuk, hanem a jelöltekről van szó, de a szavazás indoklása, az helyénvaló vagy nem kifogásolható.

Van-e más észrevétel? *(Senki nem jelentkezik.)* Nincs. Akkor szavazzunk!

Szavazás

Az elnöknek javasolt Földváryné Kiss Rékát, a tagnak javasolt Ötvös Istvánt, illetve a tagnak javasolt Soós Viktor Attilát a bizottság támogatja-e? Aki igen, az, kérem, most szavazzon. *(Szavazás.)* Köszönöm, számoljuk meg! *(Szavazatszámlálás.)* 16 igen. Aki nem, az, kérem, most szavazzon. *(Szavazás.)* Aki tartózkodik, az, kérem, most emelje fel a kezét. *(Szavazás.)* Három. Aki nem vett részt a szavazásban, az értelemszerűen három, bár ilyen kategória a jegyzőkönyvben nincsen, de magunk között látjuk. Jó, köszönöm szépen.

Ezt a napirendi pontot akkor lezártuk.

A Magyar Tudományos Akadémia munkájáról és a magyar tudomány általános helyzetéről 2011-2012 címmel benyújtott J/13472. számú beszámoló (Általános vita); A Magyar Tudományos Akadémia munkájáról és a magyar tudomány általános helyzetéről 2011-2012 szóló jelentés elfogadása címmel benyújtott H/13657. számú beszámoló

A következő a második napirendi pont. Tisztelettel köszöntöm Pálinkás József elnök urat, illetve munkatársait! Az előttünk lévő napirendi pont az Akadémia munkájáról, illetve a magyar tudomány általános helyzetéről benyújtott beszámoló általános vitája, illetve bizottságunknak egy határozati javaslatot kell készítenie, amely a jelentés elfogadásáról szól. Az elnök úrral abban maradtam, hogy nem tesz fel ellenőrző kérdéseket, hogy a bizottság tagjai elolvasták-e rendszeren a beszámolót *(Derültség.)*, hanem csak röviden árnyalja a jelentés környezetét. Parancsolj, Jóska!

Dr. Pálincás József szóbeli kiegészítése

DR. PÁLINCÁS JÓZSEF, az Magyar Tudományos Akadémia elnöke: Köszönöm szépen. Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! Kedves Képviselők! A Magyar Tudományos Akadémiáról szóló törvény rendelkezései szerint az Akadémia elnöke két évente beszámol az Országgyűlésnek az Akadémia munkájáról és a magyar tudomány általános helyzetéről – ez a beszámoló van ott önök előtt, az olvasást megkönnyítendő egy CD-t is tartalmaz az anyag. A beszámolóban az a célja, hogy pontos képet nyújtson a kutatás-fejlesztés feltételrendszeréről, eredményeiről, a tudományművelés és a tudomány diszciplináris tendenciáinak fő irányairól, átfogó áttekintést kíván adni a magyar tudomány eredményeiről, személyi, intézményi és finanszírozási helyzetéről. Az anyagban, remélem, megtalálják mindazokat az adatokat, amelyek szükségesek a magyar tudomány helyzetének, a kutatások helyzetének reális értékeléséhez.

Általánosan azt tenném hozzá, hogy azt jó tudnunk, hogy nagyjából minden nemzet annyit hasznosít az emberiség közös tudásából, amennyit hozzáad, ilyen módon az, hogy mennél többet hozzáadjunk, az az országnak eminens érdeke. Azt gondolom, hogy a másik szempont, amelyet, kérem, mérlegeljenek a beszámoló olvasásakor, hogy az ország tudományos eredményessége szempontjából én három tényezőt tekintek a legfontosabbnak: ez a kutatói kiválóság, a hatékony intézményrendszer és egy versenyképes finanszírozás. Ezek után nagyon röviden az eredményekről:

Ezek az eredmények természetesen csak nemzetközi összehasonlításban értelmezhetők, ezért van a beszámoló elején sok-sok adat és ábra, amely bemutat a finanszírozástól az ezer fő alkalmazottra eső kutatók számán át számos adatot, bemutatja az úgynevezett innovációs indexet is, amelyet elég bonyolult módon képeznek, nem is kell belemennünk itt a részleteibe, ami tehát elhelyezi Magyarországot a tudomány nemzetközi térképén. 2011 és 2012 a magyar tudomány nemzetközi láthatósága szempontjából jó év volt, hiszen 2011-ben három magyar kutató, közülük egy él Magyarországon, kettő külföldön, megkapta az Agy-díjat, ami ezen a területen a Nobel-díjnak megfelelő díj – a 2011-es Agy-díjnál hadd említsem meg, hogy az egyik Freund Tamás, a Magyar Tudományos Akadémia Kísérleti Orvostudományi Kutatóintézetének igazgatója –, 2012-ben pedig a matematikai Nobel-díjnak megfelelő Abel-díjat Szemerédi Endre kapta, aki a Magyar Tudományos Akadémia Rényi Alfréd Kutatóintézetének munkatársa.

Tisztelt Képviselő Hölgyek és Urak! A magyar kutatási kapacitásoknak körülbelül 50 százaléka az akadémiai és egyetemi kutatási műhelyek, másik 50 százaléka az iparban lévő kutatási műhelyek, de ez az 50 százalékos akadémiai és egyetemi kutatási kapacitás adja a mérhető, azaz a nemzetközi szinten megjelenő tudományos eredményeknek, a publikációknak a 95 százalékát. Ez érthető, hiszen az ipari kutatásoknak nem az az elsődleges célja, hogy publikációt, új tudományos eredményt produkáljanak, hanem olyan megoldásokat, amelyeket a vállalatok használnak, ezeket inkább titokban tartják, semmint publikálják. Nos, a Web of Science adatai alapján elmondható, hogy a magyarországi publikációknak a világ összes tudományos publikációihoz viszonyított aránya ismét növekvő tendenciát mutat a 2006 és '10 között tapasztalt csökkenés után, ez ebben a beszámolóban a 35. oldalon, a 41. ábrán látható. Ebből csak annyit érdemes talán megjegyezni, hogy Magyarország körülbelül a 0,4 százalékát adja a világ teljes tudományos publikációinak.

Arra is érdemes felhívni a figyelmet, hogy miben vagyunk jók, ezt a 37. oldal 45. ábráján láthatjuk. Itt az a függőleges vonal jelzi a nemzetközi átlagot, azaz hogy az adott tudományterület milyen mértékben részesül a világ teljes tudományos terméséből vagy teljes tudományos eredményeiből. Itt látható, hogy a matematika, az általános állatorvostudományok, idegtudományok, fizika és csillagászat területén jobbak vagyunk az átlagnál, az üzleti ismeretek, menedzsment területén, a társadalomtudományok területén az átlag alatt vagyunk.

Az eredmények tekintetében arra, hogy kinek köszönhetőek ezek az eredmények, érdemes még egy pillantást vetni. A 36. oldalon látható két ábrán látjuk, hogy mely intézmények produkálják a magyar tudományos eredményeket. A 43. ábrán látjuk az egyetemek által produkált eredményeket, a 44. ábrán látjuk az Akadémia intézetei által produkált eredményeket. Ezeket összeadhattuk volna, az intézetek által produkált eredményeket, akkor körülbelül egy 2000-2100-as értéket kapnánk, de akkor az az ábra, a 43. ábra nagyon összenyomódna. Itt jól látszik, hogy hat egyetem és a Magyar Tudományos Akadémia kutatóintézetei produkálják a magyar tudományos eredmények 85 százalékát, körülbelül 85 százalékát, ebből a Magyar Tudományos Akadémia nagyjából 30 százalékot.

Még egy dologra hadd hívjam fel a figyelmet, és ez az idézettség, amely a publikációk hatását jelzi. Ennek alapján azt mondhatom, hogy a magyar tudományos publikációk idézettsége jónak mondható, a hivatkozások aránya a világ összes hivatkozásaihoz mérve ismét növekvő tendenciát mutat. A régió országaival összehasonlítva a magyar kutatási eredmények idézettsége a legjobb, a relatív hatás hat területen kiemelkedő, ez a hat terület ismét nagyjából ugyanaz: a fizika, a csillagászat, az energetika, a műszaki tudományok, az orvostudományok.

Hadd szóljak néhány szót a pályázati eredményekről, hiszen hogy az Európai Unió 7. keretprogramjában milyen eredményesek voltunk a pályázatok tekintetében, ez is egy eredményességi mérőszám. Az EU 27-ek között – igyekszem kerülni a szlenget, de nyilván az EU 27 ebben az értelemben azt jelenti, hogy az Európai Unió 27 országa; 28-at kellene most már mondani – a középmezőnyben vagyunk, az EU 12-ben, tehát a később csatlakozott országok között Lengyelország mögött a másodikkak vagyunk, a méreteket tekintve ez persze érthető is. Az intézmények közötti megoszlást szintén feltüntettük.

Igen tanulságos megtekinteni az uniós támogatások megoszlását, ez a 23. oldal 13. ábrája, és az egy főre jutó uniós támogatást, ez a 25. oldal 16. ábrája. Ezt az ábrát azért érdemes megnézni, mert ezen azt látjuk, hogy a 7. keretprogramban egy lakosra jutó támogatás tekintetében Svájc körülbelül 180 eurót, Magyarország pedig körülbelül 22 eurót kapott; az egy főre eső támogatásról beszélünk itt, tehát azoknál az országoknál, amelyeknek nagyobb a lélekszáma, ott ez a támogatás óriási mértékben megnő. Ez jól mutatja azt, hogy az EU-pályázatok tekintetében nem állunk jól, és itt valójában, azt gondolom, hogy lenne akár – persze ezt az európai uniós képviselőknek kellene mondanom – törvényhozási feladat is, hiszen ha valaki Németországból Magyarországra pályázik, akkor csak magyar fizetéssel pályázhat Magyarországra, míg ha valaki Magyarországról Németországba pályázik, akkor német fizetéssel pályázhat Németországba, ami óriási mértékben rontja a mi lehetőségeinket, és sajnos magyar kutatók között is előfordul olyan, aki ezt a pályázatát külföldre viszi ezen okok miatt.

A tudományos kutatások személyi feltételei és utánpótlása tekintetében Magyarország a sereghajtók között van, az ezer munkavállalóra vetített kutatók száma tekintetében az 5 fő Magyarországon, van olyan ország, ahol ez 15 fő. A képet tovább rontja, hogy jelentősen nőtt a vállalati szektorban a kutatók száma, ugyanakkor ezen kutatóknak mindössze a 10 százaléka rendelkezik PhD-val, ami erősen megkérdőjelezi, hogy ők valójában kutatómunkát végeznek-e, hiszen a kutatómunkának szinte alapfeltétele, mint ahogy ahhoz, hogy valaki orvosi munkát végezzen, természetesen nem ilyen szigorú értelemben, de a PhD itt a kutatói munkának az alapfeltétele. A helyzetet rosszabbá teszi az, hogy a PhD fokozatot szerzők a műszaki és természettudományok területe tekintetében – ez a 20. oldal 8. ábrája, erre is érdemes vetniük egy pillantást – sajnos bizony Magyarországnak Portugáliát és Mexikót sikerült megelőznie, ez is mutatja, hogy az oktatás területén helyes az az irány, amely a műszaki, természettudományos területeken erősíteni kívánja a képzést.

A felsőoktatásba újonnan belépők oktatási területek szerinti eloszlása – ez a 40. oldal 53. ábrája – világosan mutatja az egyensúlytalanságot és a fenntarthatatlanságot. Ehhez még

azt hadd jegyezzem meg, hogy a legújabb PISA-felmérés adatai – amelyekben én természetesen semmiféle politikailag értelmezhető dolgot nem látok – ugyanakkor sokkolóak. Matematikából a legmagasabb, azaz a 6. szinten teljesítők aránya 2,1 százalék Magyarországon, szemben Sanghajjal, ahol ez 30 százalék, de Koreában is 10 százalék fölötti, itt tehát a kutatás-fejlesztés tekintetében vissza kell mennünk egészen a közoktatásig.

A tudományos kutatások intézményi feltételeinél mindössze annyit említek meg, hogy az MTA kutatóhálózatában végrehajtottunk egy jelentős megújítást, ez egy világos követelményeken alapuló, az intézmények méreteit tekintve egy, a korábbinál egészségesebb, professzionálisan igazgatott kutatóhálózatot hozott létre, 42 intézmény helyett 15 kutatóközpontot és 5 kutatóintézetet. Az MTA finanszírozása stabil növekedést mutat, programjaink, mint a fiatal kutatói program, a posztdoktori program, a Bolyai-program, a Lendület-program, azt gondolom, hogy átgondolt és világos akadémiai tudománypolitikát jelentenek.

Ugyanakkor a felsőoktatásban oktatók és kutatók száma csökkenő tendenciát mutat – ezt a 34. oldalon, a 38. ábrán láthatják –, a felsőoktatásban folyó kutatások hatékony finanszírozása rendszerszinten megoldatlan. Azt gondolom, ez jelenti a legfontosabb kihívást a magyar egyetemek számára és az egész magyar kutatás-fejlesztés számára, az egyetemi rangsorokban elfoglalt helyezés tekintetében is ez a legfontosabb szempont.

A tudományos kutatások finanszírozása – ez a 4. pontom – 2008 óta növekedést jelez, ez elsősorban a vállalati szféra hatékonyabb hozzájárulásának köszönhető. 2012-ben a kutatásra, fejlesztésre fordított összeg GDP-arányosan 1,29 százalékra emelkedett, de még így is jelentősen elmarad az európai átlagtól. A javulást elsősorban a vállalati szféra okozta. Ugyanakkor 2012-ben jelentős növekedést mutatott az Akadémia költségvetése. Az állami költségvetésből származó forrásból jelentős fejlesztési források mennek a vállalati szférába, 2011-ben 25, 2012-ben már 30 százalék.

A pályázati rendszerű finanszírozásban az OTKA, az Innovációs Alap és az Európai Regionális Fejlesztési Alap játszik fontos szerepet. Ezeknek az aránya véleményem szerint nem kiegyensúlyozott, hiszen amíg az OTKA-programokban mintegy 8 milliárd, addig az Innovációs Alapban 50-60 milliárd áll rendelkezésre. Ha az Európai Regionális Fejlesztési Alap teljes összegét tekintem, akkor az 155 milliárd forint bevételt jelentett az egyetemek és főiskolák számára, ez látható a jelentésben. Itt jegyzem meg, hogy a támogatások hatékony felhasználásának ellenőrzése, azt gondolom, várat magára, nem abból a szempontból, hogy jogszerűen használták-e fel, hanem inkább abból a szempontból, hogy célszerűen és hatékonyan használták-e fel.

2012-ben az OTKA támogatása jelentősen, 41 százalékkal emelkedett 2011-hez képest, ez, úgy gondolom, a kormány azon felismerése, hogy ezen a területen a hatékony finanszírozás ezen a pályázati rendszeren keresztül oldható meg, ez jelentősen megnövelte a támogatásban részesülő kutatási programokat.

Az Innovációs Alapból, amely 2011-ben 41 milliárd, 2012-ben 60 milliárd volt, jelentős programokat tudtak finanszírozni. Ehhez hozzátartozik az is, hogy ebből a forrásból finanszírozták a Wigner CERN-projektet 8,5 milliárddal és a Magyar Tudományos Akadémia Természettudományi Kutatóközpontjának beruházását.

5. pontként a tudománypolitika koordinációjáról szeretnék mondani néhány szót, csak nagyon röviden. Úgy gondolom, hogy az intézmények, különösen az egyetemi kutatások finanszírozása nem kellően stabil ahhoz, hogy a magyar és az európai versenyfinanszírozási rendszerben megfelelő eredményességgel szerepeljenek. Azt gondolom, a tudománypolitika eredményeit részletesebben elemezve meg kell találnunk, és stabilizálnunk kell a helyét a kormányzati és a közigazgatási rendszerben – ez jelenleg nincs így –, és határozott koordinációt kell kialakítani az erőforrások tervezése,allokálása, felhasználása és főképp a

célszerűségének, eredményességének az ellenőrzése tekintetében. Remélem, hogy a megalakult Nemzeti Tudományos és Innovációs Tanács ebben a dologban előrelépést jelent.

Úgy gondolom, hogy ma Magyarországon túl sok a pályázat, túl sok pályázató szervezet létezik, a pályázatok jó része rövid időtartamú, a pályázati célok gyakran nem kellően átgondoltak, a pályázati követelmények pedig rendkívül heterogénak: van olyan pályázat, amelyben nagyon kis teljesítménnyel jelentős összegeket lehet elérni, van olyan, amelyben nagyon jelentős eredményekkel sem lehet támogatást kapni. Azt gondolom, hogy az egyik legsürgetőbb feladat ennek a megváltoztatása, a pályázati célok szigorú kontrolljára és koordinációjára van szükség.

Ennek a beszámolóknak nemcsak a magyar tudomány általános helyzete, hanem az Akadémia munkájáról szóló tájékoztatás is a célja. Az MTA fejezet 2011. évi költségvetése, amely 35 milliárd volt, 2012-re 43,5 milliárdra növekedett. Ebből 2 milliárd az infrastruktúrafejlesztésre, másfél milliárd a kutatóhálózat megújításának támogatására, 1,4 milliárd a Lendület-program kiegészítő támogatására, új akadémiai kutatócsoportok létrehozása egyetemen 600 millió és az OTKA-programokra 2,9 milliárd forint. Ez az utóbbi évek, évtizedek legnagyobb emelkedése, legnagyobb növekedése az Akadémián. E támogatások felosztása a forráselosztás rendszerének megújításával történt, a megpályázott támogatások odaítélésekor az eredményesség és a kiválóság elve érvényesült. A fejezetnek a bevételei is jelentősen nőttek 2012-ben: 33 milliárd forintot tettek ki. Ezt a jelentős bevételt tekintve persze figyelembe kell vennünk a CERN-, a Wigner CERN-beruházást és a Természettudományi Központ beruházását.

A kutatóhálózat megújult, 15 önálló jogi személyiségű intézményből álló kutatóhálózat jött létre. Ez a kutatóhálózat 2012-ben 56 milliárd forintból gazdálkodott, a beruházásokat már említettem.

A foglalkoztatottak száma 2012-höz képest 14 százalékkal csökkent, miközben a kutatói munkakörben alkalmazottak száma 2 százalékkal nőtt, ami azt jelenti, hogy a nem kutatói, azaz adminisztratív és kiegészítő területen 67 százalékos csökkenés következett be, ezek a személyi változások a hálózat megújításának részeként 2011-ben meghozott elnöki döntés következményei. A támogatott kutatócsoportokban és az egyetemi Lendület-csoportokban a létszám '12-ben már elérte a teljes létszám 17 százalékát, ez rendkívül dinamikus növekedést mutat.

A kutatóhálózatban a kutatók 72 százaléka rendelkezik tudományos fokozattal, különösen öröndetes, hogy a korfa jelentősen javult – ez ismét csak annak köszönhető, hogy a Lendület-program nyertesei túlnyomórészt a 35-45 éves korosztályból kerülnek ki. A vezetők életkora, összehasonlítva a korábbival, a megújult intézmények vezetésében is jelentős mértékben megváltozott, azaz nemcsak a kutatóink, de a kutatóintézetek vezetői is fiatalabbak, nem a volt vezetők lettek fiatalabbak (*Derültség.*), hanem akik új vezetők, azok fiatalabbak, mint a régiek, bár biztos örültek volna a régiek is, hogyha fiatalabbak lettek volna.

A forráselosztás, amelyet részletesen tárgyalunk, világosan mutatja, hogy az MTA gyökeresen szakított a támogatások egyenletes elosztásával, és erőteljesen érvényesülnek az eredményesség és a kiválóság szempontjai.

Az Akadémia számos területen, mint a köztestületi stratégiai programok, ahol az élelmiszerbiztonságtól a megújuló energiákon át Magyarország energiastratégiájáig elkészítettünk stratégiai dokumentumokat, amelyek, remélem, jelentős mértékben hozzájárultak a kormány energiastratégiájához is.

A Magyar tudományosság külföldön elnöki bizottság, az a teljes magyar tudományos élet számára biztosít szolgáltatásokat. Az Akadémia tulajdonába került az Domus ház, amely lehetővé teszi, hogy a Kárpát-medencei magyar kutatók Magyarországon megfelelő

körülmények között végezhesék a munkájukat, azt a Magyar Tudományos Akadémia 250 millió forintos saját forrásból felújította.

Olyan programok, mint az elektronikus információszolgáltatás, a Magyar Tudományos Művek Tára vagy éppen az Open Access kezdeményezés olyan kezdeményezések, amelyek a teljes magyar tudományos életet befolyásolják, és lehetővé teszik azt is, hogy ki-ki megnézze az eredményeket közel közhiteles formában. Azért mondom, hogy közel közhiteles formában, mert ezen adatoknak az ellenőrzése folyamatos, de Magyarország végre rendelkezik egy olyan adatbázissal, amelyben az egyébként oly sokszor felmerülő vitákban minden olyan kutatónak, akinek az adatai ott vannak ebben az adattárban, azaz a Magyar Tudományos Akadémia köztestülete minden tagjának meg lehet nézni a kutatási eredményeit.

Azt gondolom, hogy az Akadémia egyik legjelentősebb kezdeményezése a kutatói utánpótlás területén a Lendület kiválósági program volt. Ezt a programot 2009-ben indítottam el pályázati formában, 2009-ben, '10-ben akadémiai forrásból, '11-ben 600 millió pluszforrással, '12-ben 1,4 milliárd forint pluszforrással, úgyhogy a teljes összeg 2012-ben elérte a 2,4 milliárd forintot, amely, azt gondolom, egy jelentős változás a magyar kutatás-fejlesztésben több ok miatt: egyrészt lehetővé teszi a mobilitást, másrészt annak a kutatói középgenerációnak ad lehetőséget Magyarországon, amely abból a szempontból, hogy ők azok, akiket a leggyorsabban vagy a leghamarabb elveszíthetünk, ha nincs megfelelő finanszírozás és nincs megfelelő infrastruktúra, nos, azt gondolom, hogy ez a program és az infrastruktúrafejlesztési program együttesen képes volt jelentősen csökkenteni a külföldre távozó kutatók számát, sőt, külföldről kutatók hazajöttek.

Összességében az akadémiai kutatóhálózat eredményei 2011-ben és 2012-ben nagyjából azonos eredményeket mutatnak, a publikációk területén is. Itt a társadalomtudományi publikációk területén van egy jelentős visszaesés, ez azonban nem annak köszönhető, hogy a társadalomtudósok 2012-ben lustábbak lettek volna, mint 2011-ben voltak, hanem annak, hogy a publikációk esetében csak a valódi tudományos publikációkat vesszük tekintetbe. Korábban itt volt egy, ha szabad így fogalmaznom, talán nevezhetném rendetlenségnek is, de nevezük inkább bizonytalanságnak, nevezetesen hogy adott esetben napi- vagy hetilapok publicisztikáit is tudományos eredménynek tekintették. Ennek vége, az MTMT-ben rögzített és ellenőrzött publikációkat tekintjük tudományos eredményeknek, egyébként természetesen lehetnek figyelemreméltó publicisztikák.

A publikációk között 2011-ben három Nature- és hat Science-cikk szerepelt akadémiai kutatók társszerzőségével – ezt azért emelem ki, mert ez a világ két legmagasabban jegyzett folyóirata. 2012-ben két cikk jelent meg kizárólag akadémiai kutatók szerzőségével, egy a Science, egy pedig a Nature folyóiratban, és további 12 társszerzővel. Azt gondolom, hogy ez egy jelentős eredmény. Az összes hazai publikációk 27 százalékát készítették magyar kutatók. Az idézettség tekintetében a matematikai és természettudományokban 14 százalékkal nőtt az idézettség, az élettudományokban nagyjából hasonló, a humán- és társadalomtudományokban visszaesett, ezt is láthatjuk az 57. oldal 75-76. ábráján.

A kutatóink a nemzetközi rendezvényeken jelentős számban vettek részt, a Magyar Tudományos Akadémia a nemzetközi tudományos életben és tudománydiplomáciában jelentős szerepet játszik. 2011-ben megrendeztük a World Science Forumot, amely nagy visszhangot váltott ki. A Magyar Tudományos Akadémia az európai akadémiák szervezeteibe és munkacsoportjaiba tagokat delegál. Azt gondolom, hogy az elismertségünk, a Magyar Tudományos Akadémia elismertsége itt jelentős.

Köszönöm szépen, ennyit szerettem volna elmondani. Remélem, hogy azoknak is informatív volt, amit elmondtam, akik nem tudták az első betűtől az utolsóig elolvasni ezt a kiadványt; valószínűleg nem is arra szolgál, hogy azt az ember többször átolvassa, inkább arra, hogy ha valamilyen adatra szüksége van, akkor ebből a kiadványból ahhoz az adathoz hitelesen hozzájuthat, vagy a hiteles adathoz hozzájuthat. Elnök úr, köszönöm a szót.

ELNÖK: Én is köszönöm. Kérdezem a képviselő hölgyeket, urakat, van-e kérdés, észrevétel. *(Jelzésre:)* Parancsolj, Gábor, parancsolj!

Hozzászólások

FERENCZI GÁBOR (Jobbik): Köszönöm szépen. Két kérdésem, illetve egy észrevételem lenne. Egyrésztől hogyan tapasztalják, milyen hatásai voltak annak a centralizációnak a különböző kutatóintézetek esetében, amely az elmúlt három-négy évben tapasztalható volt Magyarországon egyébként minden területen, így az oktatás területén is, tehát járt-e ez a fajta központosítás –gondolok itt például a vízügyi, limnológiai kutatóintézetekre – megtakarításokkal, nem okozott-e például a pályázatoknál fennakadást ez a központosított irányítás?

A másik kérdésem arra vonatkozna, hogy van-e arra vonatkozólag valamilyen statisztika, valamilyen felmérés, hogy hány kutató, fiatal kutató hagyta el az országot, akik közül sokan nem is tértek vissza. Tehát nemcsak arról van szó, hogy valamilyen programban vesznek részt, és akár ösztöndíjasként a határ másik oldalán kutatnak, hanem akik életvitelszerűen hagyták el az országot az elmúlt években. Én azt gondolom, hogy ez egy nagyon nagy probléma.

A harmadik dolog pedig egy észrevétel. Én a magam részéről nagyon sajnálom, hogy az elmúlt években nem történt előrelépés a Magyar Tudományos Akadémia szemléletében arra vonatkozólag, hogy végre elmozdulás történjék a valós magyar történelemoktatás, a valós magyar származáselmélet, ezeknek az új kutatási eredményeknek a felülvizsgálata terén, és még mindig ragaszkodik a hivatalos álláspont a – mondhatni – most már több évszázados hamis tételekhez. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Van-e egyéb észrevétel, kérdés, vita? *(Senki nem jelentkezik.)* Javaslom, hogy a... Nem koncentráltam eléggé az utolsó mondatodra, a finnugor kérdést vetted fel?

FERENCZI GÁBOR (Jobbik): Egyrésztől az ontogenezisre gondolok, másrésztől pedig a nyelvrokonságra...

ELNÖK: A nyelvrokonságra...

FERENCZI GÁBOR (Jobbik): ..., de beszélhetnénk akár arról is, hogy különböző történelmi személyeknek vagy akár irodalmároknak a megítélése kapcsán sincsen előrelépés.

ELNÖK: Világos, világos. Ha én kérhetem, a bizottsági ülésen ne vitassunk meg történelmi kérdéseket vagy fejezeteket. Az elmúlt időszak tapasztalata is azt súgja nekem, hogy nem jó, ha a politikusok történelem órát tartanak, illetve nyilván jó valamilyen szempontból, csak nem szerencsés. Tehát természetesen az elnök úr válaszol, amire jónak látja, a képviselő úr kérdez, amit jónak lát, én mint bizottsági elnök azonban azt szeretném, hogyha nem hirdetnénk ítéletet mondjuk finnugor nyelvészeti kérdésekben, mert nem érzem magunkat erre feljogosítva vagy felkészülve.

Elnök úr, parancsolj!

Dr. Pálinkás József válaszai, reflexiói

DR. PÁLINKÁS JÓZSEF, az Magyar Tudományos Akadémia elnöke: Köszönöm szépen. Köszönöm szépen a kérdést, képviselő úr. Az akadémiai kutatóhálózatnak a

konzolidációja, az akadémiai kutatóhálózatnak a megújítása, ahogy én szeretem mondani, valóban jelentős centralizációval járt, de, igen tisztelt képviselő úr, azt vegye figyelembe, hogy a kutatóhálózatban voltak olyan kutatóintézetek, költségvetési szervek, amelyeknek a jogállása ugyanolyan, mint az Eötvös Loránd Tudományegyetemé a maga 65 milliárdos költségvetésével, ahol dolgozott húsz kutató nagyjából ugyanazon a területen, mint egy másik, hasonló költségvetési szerv húsz kutatója. Tehát ez – nevezhetjük centralizációnak, én szívesebben hívom megújulásnak – olyan méretű intézményeket hozott létre, nagyjából 100 és 200 fő közötti kutatóintézeteket, amelyek hatékonyan tudnak dolgozni, sőt ezeknek az intézményeknek az együttműködése ezáltal sokkal hatékonyabban biztosítható.

Jelentős megtakarítással járt, igen, félmilliárd forint megtakarítással járt az adminisztrációban ez a lépés, és olyan – még egyszer mondom – méretű intézményeket hozott létre, amelyek voltak az Akadémia kutatóhálózatában, a Szegedi Biológiai Központ vagy a Kémiai Kutatóközpont. Ehhez hasonló méretű intézményeket hozott létre, és hogyha a társadalomtudományi területre tekintek, akkor az, hogy a szociológia, a kisebbségkutatás, a politológia egy intézményben legyen, az, azt gondolom, egy logikus lépés volt. Sőt az a nemzetközi tanácsadó testület, amelynek hat tagja: Krausz Ferenc, Kúnos György, Szelényi Iván, Bogsch Erik, Bojár Gábor – azt hiszem, ötöt soroltam fel – és Kopits György, ő a hatodik, ők további és ennél lényegesen jelentősebb centralizációt javasoltak. Azt gondolom, hogy ez a pályázatok tekintetében kifejezetten előnyös, hiszen egy nagyobb intézmény, például ha pályázathoz önrészt kell előteremteni, akkor sokkal könnyebb helyzetben van, mert egy nagyobb összeggel gazdálkodik, és ha valamelyik egységének szüksége van önrészre, akkor ő azt oda át tudja csoportosítani. A vezetés sokkal könnyebbé vált, az intézetigazgatókkal és főigazgatókkal havonta találkozom, és valóban minden intézmény kérdését, problémáját meg tudjuk beszélni, nem pedig negyven emberrel tartunk értekezletet, amelynek általában semmi értelme nem volt.

Az Ökológiai Kutatóközpont, amelyhez most a Balatoni Limnológiai Intézet tartozik, megújulása jelentős. A főigazgatója egy Lendület-pályázatot nyert fiatalember. A Duna Kutatónak az elhelyezéséről, ami 25 éve, 25 vagy 30 éve megoldatlan probléma volt, most gondoskodtunk. Három helyen voltak: egy részük az Eötvös Loránd Tudományegyetemen húzta meg magát valahol, egy részük kinn volt valahol Gödön, és egy harmadik részük hol itt volt, hol ott volt a városban. Ezt az elhelyezést is megoldottuk. Én azt gondolom, hogy ma az Ökológiai Kutatóközpont egy jelentős és eredményes kutatóközpontja a Magyar Tudományos Akadémiának.

Nincs olyan adatom, amelyből pontosan meg tudnám mondani, hogy hány kutató hagyja el az országot. Ezt meg kellene oldani, de ehhez adatokat kellene kérnem az egyetemektől, hogy hány PhD-hallgató végez, ezeknek egy pályakövetését. Ezt egyébként elkezdtek a Doktori Tanáccsal, egy olyan adatbázist, amely követi őket, nemcsak az van, hogy az egyetemen odaadják neki a doktori oklevelet, hanem követi őket, természetesen ha a hallgató vagy a végzett beleegyezik, hiszen a beleegyezése nélkül adatokat nem tárolhatnak, de ha beleegyezik abba, akkor egy pályakövetést végzünk, akkor pontosabb adataink lesznek. A Lendület-program és az idén induló posztdoktori program éppen arra irányul, hogy a lehető legtöbb fiatalot vissza tudjuk hozni, tehát hogy olyan körülményeket biztosítsunk mind infrastrukturálisan, mind pénzügyileg – nem árulok el nagy titkot, itt mindenki megnézheti az adatokat, ezeknek a fiataloknak a jelenlegi egyetemi tanári fizetés kétszeresét fizetjük. Természetesen olyanokat várunk vissza, akik egészen kiválóak, ez nagyrészt sikerült is. Az egyik intézetünk teljesen átalakult azzal, hogy egy kollégánk hazajött Ausztráliából, ő fiatalokat hozott a világ legkülönbözőbb részeiből, hozzáteszem: 2013-ban az Akadémia tagjává is megválasztották 40 évesen, nos, ha ilyen embereket Magyarországra tudunk hozni, a képviselő úr is egyetért velem abban, hogy ez az egyetlen módja annak, hogy kitörjünk abból a helyzetből, hogy a legjobb kutatóinkat, a legjobb fiataljainkat elvigyék. Hiszen

bizonyára ön is jól tudja, hogy a diákolimpiát nyert középiskolásainknak már több mint a fele nem Magyarországon kezdi meg az egyetemi tanulmányait, és ha ez így marad, akkor nagyon kevés esélyünk van arra, hogy a legkiválóbbak itt legyenek, márpedig ők jelentik azt a kristályosodási pontot, ami körül kialakulhatnak az igazi tudományos iskolák. Valóban lényeges tehát az, hogy követni tudjuk a végzett hallgatóinkat, hogy mi történik velük, hol helyezkednek el.

Képviselő úr, én tudom, hogy ebben nagy viták vannak, a Magyar Tudományos Akadémiának egyébként nincs hivatalos álláspontja, a tudományban általában nincs hivatalos álláspont. Természetesen vannak olyan törvényszerűségek, amelyekre azt mondjuk, hogy ezek nagyon-nagyon nagy valószínűséggel, biztonsággal igazak. Azt, hogy ha elindítunk egy rakétát Cape Canaveralról, és annak el kell juttatnia egy embert a Holdra, azt nagyon pontosan ki tudjuk számolni, de vannak olyan tudományterületek, ahol korántsem ilyen biztos a tudásunk, és az igazi tudomány nyílt mindenféle vitára, mindenféle tudományos vitára. Természetesen ha a vitában elhangzanak – mondjuk úgy, hogy: – városi legendák és tévképzetek, akkor azt meg kell engedni a tudomány képviselőinek is és természetesen a laikus közvéleménynek is, hogy ezek, hogy úgy mondjam, nyílt vitában dőljenek el.

Történelmi személyiségeknek a megítélése, az mindig függött egy kicsit az adott történelemszadalmnak az ízlésvilágától, attól, hogy ők éppen milyen – ha úgy tetszik – politikai ízlésűek. Ez, azt gondolom, továbbra is így lesz. A Magyar Tudományos Akadémián Roger Scruton egy előadásában azt mondta, hogy a magyaroknak a legnagyobb problémája az, hogy nem tudnak békésen egyet nem érteni. Azt gondolom, hogy szükség van erre a békés egyet nem értésre és annak a megvitatására, hogy ki mit gondol történelmi személyiségekről. Ebben a Magyar Tudományos Akadémia teljes mértékben nyitott, a véleményét vagy az álláspontját természetesen éppen úgy lehet vitatni, mint bármely más véleményt és álláspontot. A fontos az, hogy szakmai érvek hangozzanak el. Ezt tudom válaszolni a kérdésére.

Köszönöm szépen.

Szavazások

ELNÖK: Köszönöm. Egyéb hozzászólást, jelzést nem látok.

Két szavazás van előttünk. Az első a jelentésről, a második pedig erről a szavazásról szól, tudniillik hogy javasoljuk-e a plenáris ülésnek a hozzánk hasonló állásfoglalást. Szavazzunk! Akkor először arról kérdezem a bizottságot, hogy elfogadja-e az előbb elmondott beszámolót. Aki igen, az, kérem, most emelje fel a kezét. *(Szavazás.)* Köszönöm. Aki nem? *(Szavazás.)* Aki tartózkodott? *(Szavazás.)* Egyhangúlag elfogadtuk.

DR. PÁLINKÁS JÓZSEF, az Magyar Tudományos Akadémia elnöke: Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm, elnök úr.

Kérdezem, hogy akar-e a bizottság előadót állítani vagy nem... *(Az elnök Takács Gabriellával egyeztet.)* Nem, azt majd a másikhöz. Köszönöm.

Akkor jön a második, az pedig az országgyűlési határozati javaslat a beszámoló elfogadásáról, amely ennek a mostani javaslatunknak az alapján születik. Kérdezem, hogy benyújtjuk-e a Magyar Országgyűlésnek a Tudományos Akadémia munkájáról, a magyar tudomány általános helyzetéről szóló beszámolót, elfogadásra javasolva azt. Aki igen, az, kérem, most emelje fel a kezét. *(Szavazás.)* Köszönöm. Aki ellene van? *(Szavazás.)* Aki tartózkodott? *(Szavazás.)* Egyhangúlag támogattuk ezt is.

Mivel a mai ülészen nem kerül napirendre a jelentés a plenáris ülésen, ezért javaslom, hogy ne állítsunk előadót, merthogy nem lesz dolga. *(Általános helyeslés.)* Köszönöm szépen.

A CERN Nobel-békedíjra jelölésének támogatása

A c) napirendi pont, amit én javasoltam felvételre, az egy, az elmúlt héten született levélről szól, amelyet a Wigner Fizikai Kutatóközpont vezetői írtak. Arra kérem Lévai Pétert, Pető Gábort, illetve Szabó Domokost, ő van még itt, hogy döntsék el, hogy önök közül a főigazgató úr vagy ki kíván hozzászólni. *(Dr. Lévai Péter emelkedik szólásra.)* Kérlek, hogy foglalj helyet az elnök úr mellett. *(Megtörténik. – Dr. Pálkás Józsefnek:)* Megtisztelsz minket, hogyha ennek a benneteket is érintő pontnak a tárgyalásán itt maradsz. Röviden vázold akkor, Péter, a helyzetet a levéllel kapcsolatban!

Dr. Lévai Péter bevezetője

DR. LÉVAI PÉTER, az MTA Wigner Fizikai Kutatóintézet főigazgatója: Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt bizottsági Tagok! Részemről nagy megtiszteltetés, hogy itt önök előtt szólhatok néhány szót. Én eredetileg azt terveztem, hogy két percben elmondom, hogy mit kértünk Pokorni elnök úrtól, viszont engedjék meg, hogy most, hogy az elnök úr az Akadémiáról és az Akadémia munkájáról, tevékenységéről szól, én még három percben hadd egészítsem ki, hogy miért mi kértük ezt az elnök úrtól.

Magamról, magunkról: a Wigner Fizikai Kutatóközpont pontosan a Magyar Tudományos Akadémia átszervezése következtében, eredményeképp kapott olyan feladatokat és ezeknek a feladatoknak a végrehajtása során olyan publicitást, hogy talán nem vagyunk teljesen ismeretlenek önök előtt. Hogyha itt a beszámolót is kinyitják, akkor a 10. oldalon ott látják azt az adatközpontot, illetve annak a makettjét, amelyet 2012 végére befejeztünk, és amely gyakorlatilag 2013 eleje óta működik. Ez az adatközpont, ez a jövő, és én itt a jelenről szeretnék néhány szót szólni.

A 220 kutató, aki az adatközpontban dolgozik, ez a 220 tudományos beosztású munkatárs állítja elő azt a teljesítményt, hozza létre azokat az eredményeket, amelyeket itt a beszámolóban a 36-37. oldalon összegzett az Akadémia vezetése. Ebből az látszik, hogy az intézetnek egy nagyon jelentős nemzetközi beágyazottsága van, és ezt a nemzetközi beágyazottságot például pontosan a CERN-nel együtt folytatott programunkban Rolf Heuer, a CERN igazgatója úgy fejezte ki, úgy nevezte, hogy például a CERN-nek, ennek az európai kutatóközpontnak a szíve két helyen dobog: az egyik Genfben van, a másik Budapesten, ebben az adatközpontban.

Ezek a feladatok, amelyek a részünkre az utóbbi időben adóttak, ezek gyakorlatilag azt jelentik, hogy egy nemzetközi, jelentős nemzetközi beágyazottsággal, jelentős nemzetközi szerepvállalással rendelkeznek, ez a kötelezettsége ennek az intézetnek, természetesen a Magyar Tudományos Akadémia égisze alatt, annak részeként, és itt ne csak a részecskefizikára és a CERN-re gondoljanak, ugyanígy például az európai plazmafizikai együttműködés, az ITER Euratom, illetve most Eurofusion név alatt futó együttműködés vagy a többi szabadelektron-lézer gravitációs mérések, magfizikai kutatások. Most ezeknek a finanszírozása természetesen – hogy mondjam? –, ahogy az elnök úr mondta, nem teljesen helyénvaló, nem teljesen megalapozott, eléggé alulfinanszírozott ez a rendszer, de én ebbe most itt nem szeretnék belemenni.

A CERN, és hogy kerül ide a CERN-nek a béke-Nobel-díja? Magyarország 22 éve tagja a CERN-nek, gyakorlatilag ezek az eredmények, amelyeket itt látunk, az elmúlt 20-22 év munkája, annak a megtérülése. Idén lesz a CERN 60 éves, és tavaly volt az, hogy a CERN-ben folyó kutatások az úgynevezett Higgs-bozon felfedezésével egy nagyon régóta

várt Nobel-díjat eredményeztek. Gyakorlatilag a CERN egy európai befektetés, hogyha az évi 1 milliárd svájci frankot összeadom, akkor az azt jelenti, hogy durván 60 milliárd svájci frankot, 50 milliárd eurót fektetett be Európa ebbe az óriásprojektbe az elmúlt 60 évben, és ennek durván az egyharmada az utóbbi 10-15 évben, a Higgs-bozon megtalálása. Viszont a CERN nemcsak egy fizikai kutatóintézet, hanem pontosan ennek a szerepvállalásnak az eredményeképpen egy békemisszió is. Nem tudom, önök hogy tudják elképzelni, de én nap mint nap látom, ahogy arab és izraeli diákok és kollégák dolgoznak ugyanabban az együttműködésben, ahogy pakisztáni és indiai mérnökök szedik széjjel ugyanazt a mágnest, és mérik be, és szerelik vissza, vagy ugyanezt mondhatnám most, hogy úgy mondjam, hogy az amerikai és orosz kollégák fej fej mellett dolgoznak azért, hogy a határidőket megtartsuk, betartsuk, és gyakorlatilag ez a misszió, gyakorlatilag az elmúlt 60 évnek ez a jellemző munkastílusa eredményezte azt, hogy a CERN egy nagyon pozitív, nagyon jelentős helyet foglal el, gyakorlatilag példaként szolgál arra, hogy hogyan működünk együtt, hogyan élünk békében együtt. A béke-Nobel-díj vagy Nobel-békedíj, bocsánat, az erre való felterjesztés pontosan ennek szolgált volna, és az ürügy, hogy így mondjam, az, hogy a CERN 60 éves.

Maga a felterjesztés, ez az ötlet a december 12-13-ai CERN Tanácson került elő. Itt ketten képviseljük Magyarországot, az egyik az NIH, tehát a Nemzeti Innovációs Hivatal részéről Korányi elnök úr, illetve a tudományos oldalról én. Itt még csak az ideája került elő ennek a béke-Nobel-díjnak. Gyakorlatilag január elejére tisztázódott, hogy ez egy olyan idea, amit a 22 tagország fel tud vállalni, és január 15-én kezdődött el, hogy úgy mondjam, az a szervezőmunka, hogy a tagországok, lehetőleg minden tagország a háttérből meg tudja támogatni ezt a javaslatot. Ennek eredményeképpen január 22-én... Az NIH koordinálta ezt az egész movementet, akciót. Az látszódott, hogy nem egy egyszerű dolog ezt a javaslatot ilyen gyorsan elkészíteni. Annyit lássanak a tisztelt bizottsági tagok, a tisztelt elnök úr, hogy az egyik oldalról állami, tehát miniszteri szinten tehetnek javaslatot az országokból, illetve a másik oldal az, amikor az Országgyűlés képviselői javasolhatnak. Amikor értesültünk arról, hogy az NIH által kezdeményezett minisztériumi támogatás természetesen egy bonyolult és hosszú folyamat, amit egyeztetéseknek kell megelőzniük, ekkor történt az, hogy mi mint egy Budapest XII. kerületében lévő intézmény, a bizottság elnökéhez, Pokorni országgyűlési képviselő úrhoz fordultunk, és mondjuk úgy, hogy ezen a B csatornán próbáltuk jelezni, hogy pontosan amiatt, hogy Magyarország és itt a Wigner is és a Magyar Tudományos Akadémia ennyire be van ágyazva ezekben a kutatásokba, hogy úgy mondjam, azt nem tehetjük meg, nem engedhetjük meg magunknak, hogy Magyarországról ne menjen be egy megfelelő jelölés, inkább vállaltuk annak az ódiúmat, hogy dupla vagy tripla vagy többszörös jelölés menjen be, ez végül is a jobbik eset. Így született meg az a levél, amelyet önök is láttak.

Szerencsére közben a minisztériumi oldalon is örültek a malmok, és megszületett, és Martonyi miniszter úr aláírta azt a levelet, amely felterjesztésül szolgált, Martonyi miniszter úr aláírta, beküldte. Illetve a másik oldalon Boldog István országgyűlési képviselő úr, aki egy darabig itt tudott lenni, csak most neki egy másik bizottságban kell a saját felterjesztését felvezetni, ezért nem tud itt lenni – nagyon hálásak vagyunk, hogy meghallgatta a kérésünket –, ő is beküldött egy ilyen felterjesztést, ezek remélhetőleg beérkeztek Oslóba annak rendje és módja szerint.

Örülök, hogy mindezt elmondhattam itt önök előtt, kérem a bizottság támogatását, hogy még ha utólagosan is, tekintettel ezekre a gyors határidőkre, de kérem, hogy támogassa ezt a javaslatot. És tulajdonképpen hogy miért én mondom el itt mindezt? Én úgy gondolom, hogy az Akadémia, az Akadémiának az intézetei pontosan a megújulás, a megújult szerepvállalás közepette megengedhetik, vehetik a bátorságot, hogy egy ilyen javaslatot elindítsanak gyakorlatilag önök felé politikusok felé, akiknek dönteniük kell ebben, önök pedig meghozzák a megfelelő döntéseket, bízunk benne, hogy ezek pozitívak és támogatóak lesznek. Köszönöm szépen.

Szavazás

ELNÖK: Én is köszönöm. A főigazgató úr gyakorlatilag minden részletre kitérően válaszolt a helyzetet. Valóban, Martonyi külügyminiszter úr ezt pénteken aláírta, időben, február 1-jét megelőzően elment ez a jelölés, képviselőtársunk, Boldog István is megtette ezt, a mi dolgunk az, hogy ezt megerősítsük, hogyha jónak látjuk.

Van-e ezzel kapcsolatban kérdés, észrevétel? *(Senki nem jelentkezik.)* Akkor úgy látom, hogy szavazhatunk. Erősítsük meg! Ha a bizottság egyetért azzal, hogy támogatólag foglaljunk állást, illetve erre engem felhatalmaz, akkor, kérem, hogy emelje fel a kezét. *(Szavazás.)* Köszönöm. Aki ellene van? *(Szavazás.)* Aki tartózkodott? *(Szavazás.)* Egyhangúlag megerősítettük ezt, illetve az elnök kapott egy ilyen felhatalmazást, és ezt majd el is készítjük.

Köszönjük szépen a főigazgató úrnak, az elnök úrnak, illetve munkatársainak a részvételt. Természetesen megtisztelnék bennünket, hogyha továbbra is figyelemmel kísérik a bizottság üléseit, de ha dolguk van, azt is megértjük.

**Az Innovációs és fejlesztési eseti bizottság tevékenységéről (2013.) címmel benyújtott J/13338. számú jelentés (Általános vita);
Az Innovációs és fejlesztési eseti bizottság tevékenységéről szóló jelentés elfogadása címmel benyújtott H/13658. számú határozati javaslat**

A harmadik pont az Innovációs és fejlesztési eseti bizottság tevékenységéről szóló jelentés. Pósnán képviselőtársunk, az eseti bizottság elnöke készítette a jelentést. Laci, parancsolj!

Dr. Pósnán László (Fidesz) szóbeli kiegészítése

DR. PÓSÁN LÁSZLÓ (Fidesz): Tisztelt Bizottság! Az írásban benyújtott jelentéshez képest én szóbeli kiegészítést nem terveztem mondani, hiszen abban leírtunk mindent, ami a bizottság munkáját az elmúlt időszakban jellemezte, ami hozzátartozott, ehhez képest további új információink értelemszerűen nincsenek. Azt kérem, hogy az oktatási bizottság ezt fogadja el, és támogassa. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönjük szépen. Van-e kérdés, észrevétel ezzel a jelentéssel kapcsolatban, amely nyilván tárgyában, témájában szorosan összefügg az előzővel. *(Senki nem jelentkezik.)* Nincs.

Szavazások

Szavazni fogunk, először a jelentés elfogadásáról. Aki igennel kíván szavazni, az, kérem, most emelje fel a kezét. *(Szavazás.)* Köszönöm. Van-e nem? *(Szavazás.)* Van-e tartózkodás? *(Szavazás.)* Egyhangúlag elfogadtuk.

Most pedig, hasonlóképpen az előzőhöz, az Innovációs és fejlesztési eseti bizottság tevékenységéről szóló jelentés elfogadása címmel benyújtott határozati javaslat benyújtásáról kell hogy döntsünk. Van-e ezzel kapcsolatban kérdés? *(Senki nem jelentkezik.)* Nincs. Szavazzunk! Aki támogatja, hogy nyújtsuk be? *(Szavazás.)* Köszönöm. Nincs ellene, és nincs tartózkodás sem, egyhangú igen szavazás volt.

Előadót itt sem állítunk az előbb, fentebb elmondott okok miatt.

Köszönöm.

A fiataloknak a felsőoktatáshoz való hozzáféréséről szóló H/13073. számú határozati javaslat (Új/átdolgozott változat a H/13046. helyett) (Döntés képviselői önálló indítvány tárgysorozatba-vételéről)

A negyedik napirendi pontunk Karácsony Gergely független képviselőtársunk önálló indítványa, a fiataloknak a felsőoktatáshoz való hozzáféréséről szóló határozati javaslata. A képviselő úr időben jelezte, hogy egy másik bizottság ülésén kell részt vennie, és arra kért lehetőséget, hogy Eröss Gábor szakértő úr fejthesse ki helyette a véleményét. Én nem akarom magam eldönteni ezt a kérdést, kérdezem a bizottságot, hogy hozzájárul-e ehhez, hogy Eröss Gábor szakértő helyettesítse őt. Aki ezzel egyetért...? *(Az elnök Takács Gabriellával egyeztet.)* Előterjesztést tehát nem tehet, de a vitában részt vehet, köszönöm szépen. A jó pap is holtig tanul, hát még én! *(Derültség.)* Jó, akkor arról szavazunk, hogy a vitában részt vehet-e majd Eröss Gábor. Kérem, hogy aki ezzel egyetért, az most emelje fel a kezét. *(Szavazás.)* Van-e ellene? *(Szavazás.)* Van-e tartózkodás? *(Szavazás.)* Akkor majd a vitában.

Akkor van egy előterjesztés, amelyet írásban természetesen mindenki megismerhetett. Hosszú indoklás, rövid szöveg. A kormányt kéri fel a határozati javaslat arra, hogy a '13. évi felvételi eljárással megegyező számú hallgató kezdhesse meg '14-ben az államilag támogatott képzést, a 16 külön kezelt szak diszkriminációját szüntesse meg, és esetükben is az általános ponthatárt alkalmazza. Ez egy korábban sokat vitatott kérdés, amelyet a kormány is sokszor vitatott, illetve ezzel kapcsolatban döntéseket is hozott, ezért kérem a helyettes államtitkár urat, Maruzsa Zoltánt, hogy ezeket ismertesse. Parancsolj, Zoltán!

Dr. Maruzsa Zoltán (Emberi Erőforrások Minisztériuma) véleménynyilvánítása

DR. MARUZSA ZOLTÁN (Emberi Erőforrások Minisztériuma): Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! Nagyon szépen köszönöm a szót. A kezdeményezést, megmondom őszintén, a tárca részéről indokolatlannak tartjuk, már csak azért is, mert az erre vonatkozó döntések a kormányzat részéről megszülettek, a felvételi eljárás elkezdődött, december 20-án közzétételre került a felvi.hu-n teljes rendben a felvételi eljárás 2014-es szabályaira vonatkozó összes konkrétum.

Az indoklás kapcsán szükségesnek tartom még azt is jelezni, hogy ebben azért elég sok dolog keveredik, amit szeretnék kicsit tisztába tenni. Ennek az egyik része a minimális bemeneti ponthatárnak a kérdése. Ebben a kormány még 2012 decemberében eldöntötte azt, és ez kormányrendeletben is megjelent december 29-én, 2012. december 29-én, hogy milyen általános bemenetipontszám-emelés valósul meg, ez három éven keresztül évi 20-20-20 pontos bemenetipontszám-emelkedést jelent. Ennek megfelelően míg tavaly 240, a 2014. évben 260 pont alap- és osztatlan képzésekben a bemeneti pontszám, úgy a felsőoktatási szakképzések esetében 200-ról 220-ra emelkedett, és ha a kormányrendeletben nem változik semmi a jövőben, akkor egyébként '15-ben és '16-ban is meg van határozva ez a mindenkire érvényes, tehát az önköltséges hallgatóra is érvényes bemeneti minimum.

Amit az indoklás tartalmaz, hogy felmerült a nyár folyamán, és valóban volt egy-két ilyen sajtóhír, a Felsőoktatási Kerekasztal ülésein merült fel egyébként a HÖÖK és az MRK – mondjuk így: – diszkussziója kapcsán, hogy az ösztöndíjas ponthatár, tehát nem az általános minimális, hanem hogy ösztöndíjat milyen ponthatár fölött lehessen kapni, hogy itt esetleg egy ilyen generális 300 pontos ponthatár lehetne. Ez egy másik ponthatár, mint a 260-as, az mindenkire vonatkozik, ez csak az ösztöndíjasokra. Ezt – mondjuk így: – a kerekasztal sem fejtette ki mélyebb részletességgel, idővel a kerekasztal tárgyalásai során is egy lehátrálásra került sor erről, és egyébként a tárca részéről sem köteleztük el magunkat e mellett. Balog miniszter úr nagyon helyesen fogalmazott, hogy ennek a vizsgálata zajlott, de egyébként a tárcán belül is arra a megállapításra jutottunk, hogy ez egy generális szabályként, általános szabályként valószínűleg nem lenne túl szerencsés, hiszen egyes szakoknál valóban eltérő a

bemenetipont-minőség, részben azzal is összefüggésben, hogy mondjuk könnyebb humántárgyak esetén a magas pontszámot generálni, míg mondjuk a matematika, fizika, kémia, biológia tárgyaknál jóval nehezebb, tehát ilyen értelemben lettek volna olyan képzési területek, amelyeket egy ilyen generális 300 pont kifejezetten hátrányosan sújtott volna, másutt pedig egyetlen hallgatót sem érintett volna. Tehát ha és amennyiben a jövőben valamikor lenne ilyen irányú lépése a kormánynak – egyelőre nincs ilyen döntés –, akkor csakis differenciáltan valósulhatna meg egy ilyen elképzelés.

Szeretném még egyszer hangsúlyozni, hogy a '14-es felvételi elstartolt, elindult, ilyen értelemben pontszám-variációra ahhoz képest, mint ami már 2012 decemberében a kormányrendeletben megjelent, nem került sor. Erre az egy év folyamán egyébként a sajtóban számos esetben csodálkoztak rá különböző szereplők, hogy emelkedik, emelkedik, mindig egy ilyen újdonság erejével kezelte valahogy a sajtó is. Szeretném jelezni, hogy '12 decembere óta ebben olyan döntés, ami megtörtént volna, nem született.

Azt is szeretném még jelezni, és Osztylókán képviselő asszonytól is kaptunk erre vonatkozó írásbeli kérdést, amelyre a válasz – mondjuk így: – a megszületés stádiumában áll, hogy a kormány garantálja, hogy mekkora létszám kerül be a felsőoktatásba. Szeretném jelezni, hogy a keretszámok eltörlésre kerültek, '12 végén az Országgyűlés az ezzel kapcsolatos törvényi módosításokat végrehajtotta. A jelentkezők száma, illetve az intézményi kapacitások azok, amelyek a felvett létszámokat nagymértékben, döntő mértékben meghatározzák. Szeretném azt is jelezni, hogy ahogy a '13-as eljárásban is, a '14-es eljárásban is a potenciálisan magyar állami ösztöndíjat kapó létszám osztatlan alap-, illetve FSZ képzésekben a 100 ezret is meghaladja, tehát ha mindenki kiválóan jelentkezik, optimálisan tölti be az intézményi meghirdetéseket, akkor nemhogy 55 ezer meg 58 ezer, hanem jóval magasabb létszám is kaphat magyar állami ösztöndíjat. Ehhez el kell érniük a meghatározott pontszámokat – a 16 szak esetén a 260-tól eltérő, a többi szak esetén a 260 a minimális –, és ha az adott szakokon egyébként nyilván kapacitásszámok vannak meghatározva, közösen futnak az ösztöndíjas, illetve az önköltséges képzésre jelentkező hallgatók, eleve itt a hallgató döntése, hogy kötelezettségekkel terhelt: hazai munkavállalási kötelezettség, ha nem végez, visszafizetési kötelezettség, magyar állami ösztöndíjas képzésre jelentkezik-e, vagy pedig Diákhitel II-ből finanszírozva kötelezettségek nélkül jelentkezik-e. Tehát ilyen értelemben amit a kormány meghatározott, mondjuk így inkább, és itt is csak fenntartói minőségében az állami intézmények esetén, az a kapacitásszámok egyfajta ellenőrzése. Minimális mértékben befolyásoltuk egyébként az intézményeknek a meghirdetéseit, az intézmények pontosan tudják, hogy az adott képzésekre milyen létszámot tudnak beengedni. Ebben a potenciálisan benne lévő magyar állami ösztöndíjas hely nemhogy 55 ezer, nemhogy 58 ezer, hanem akár 100 ezer is lehetne, meggyőződésünk ugyanakkor, hogy nem lesz ennyi, mert biztosak vagyunk abban, hogy egyszerűen nincs ilyen tömegű érettségiző, illetve későbbi évfolyamokon sincs ilyen számú jelentkező.

Azt gondolom tehát, hogy garantálni egyszerűen nincs mit, hiszen nincs keretszámrendszer, nincs olyan ösztöndíjas leosztási rend, amiben számon lehetne kérni, hogy miért nincs meg a létszám, megvan a létszám, messze megvan a létszám, messze megugorható az a létszám, amit számon kérnek, vagy amire a kérdések vonatkoznak. Abban bízunk, hogy több hallgatót, több jó hallgatót sikerül majd felvenni a 2014-es eljárás során, mint 2013-ban, ehhez az kell, hogy a hallgatók, a jelentkezők beadják a jelentkezést, és az kell, hogy a megfelelő ponthatárt elérjék. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Kíván-e valaki hozzászólni? (*Senki nem jelentkezik.*) Az előbb szavaztunk Erőss Gábor személyéről. Parancsolj, Gábor! Egy mikrofon közelében foglalj helyet, és az a jó, ha pirosan ég a nyaka.

Hozzászólások

ERŐSS GÁBOR szakértő: Köszönöm szépen a lehetőséget, köszönöm a képviselő uraknak, hölgyeknek, hogy megszavazták, hogy hozzászólhatok a vitához. Egész röviden akkor annyit szeretnék előljáróban elmondani, hogy a javaslatot még november folyamán nyújtottuk be, tehát ennyiben megelőzte a javaslat azt a decemberi időpontot, amelyről szó volt az előbb.

A dolog tartalmi részét illetően előrevenném a 16 szak ügyét, mert úgy érzem, vagy amennyire én figyeltem, tulajdonképpen ez az a kérdés, amellyel kapcsolatosan még érvek sem igen hangzottak el kormánypárti oldalról, hogy tulajdonképpen mi az, ami indokolja, hogy ez a 16 szak külön legyen kezelve, és tudvalevőleg a jelenlegi helyzet azt eredményezi, hogy noha ott is vannak államilag támogatott helyek, ezek olyan szűk számban, kis számban vannak, hogy lényegileg pont hogy csak az elit, sokadik generációs értelmiségiek gyerekei jutnak be tandíjmentes képzésre ezen a 16 szakon, míg a 90 százalék, aki erre a 16 szakra bejut, az kemény tandíjat kell hogy fizessen, és lényegileg eladósodva kezdi pályakezdőként az életét, és nem igazán látni, hogy erre mi az indok.

Ami pedig az általános javaslatot érinti, vagyis azt, hogy ne csökkenjen volumenében a hallgatók létszáma a következő évben és azután sem, az pedig azt célozza, hogy Magyarországon ne csökkenjen egyre a diplomások száma, hanem épp hogy növekedjen. Az, hogy a finomhangolását hogy kell elvégezni ennek, tehát hogy az intézményi kapacitásokat éppen hogy határozzák meg, azt nyilvánvalóan egy ilyen határozati javaslat – épp azért határozati javaslat, és nem egy kofidikált törvény – nyilván a tárcára bízna, de nagy örömünkre szolgálna, hogyha a bizottság támogatná azt, hogy a plenáris ülésen erről egyáltalán vita folyhasson, és hogy a parlament kinyilváníthassa azt az akaratát, hogy egyébként a hallgatók, a Magyarországon tanuló hallgatók létszámának nem a csökkenésében, hanem a növelésében érdekelt, és hogy a kormányt egy ilyen irányú intézkedéscsomag meghozatalára hívja fel, hiszen az ország érdeke az, hogy ne külföldre távozzanak a magyar fiatalok, hanem itt tanuljanak, és aztán itt vállaljanak munkát, és minél többen szerezzenek egy-egy generációból diplomát.

Egyébként nagy öröm, hogy épp egy órája, vagy talán még egy órája sem volt, hogy Pálinkás elnök úr, az MTA elnöke épp itt, ebben a teremben mondta el, hogy a diákolimpián nyertes magyar diákok több mint fele külföldön kezdi meg a főiskolai, egyetemi tanulmányait, ami elég nyilvánvalóan és világosan jelzi, és ez nem afféle ellenzéki hóbörgés, hogy a kormánynak az a szándéka, hogy a magyar felsőoktatás minőségi átalakítását hajtsa végre, az kudarcba fulladt. Ezért javasoljuk azt, hogy egy másik utat válasszon: ne azzal kezdje, hogy szűkíti a hozzáférést, hanem azzal kezdje, hogy megújítja a közoktatást, hogy felvételi előkészítőt szervez a hátrányos helyzetű diákok számára, hogy azt a 16 szakot újra megnyitja a nem értelmiségi háttérű diákok számára is, tehát hogy egyáltalán Magyarország jövőjét a tudástársadalomban és nem pedig az összeszerelő-üzemekben határozza meg. Nagyon köszönöm. *(Révész Máriusz: Ez elég demagóg volt! – Kucsák László: Jaj, istenem!)*

ELNÖK: Én is köszönöm. Kíván-e még valaki hozzászólni, vagy megadhatom a szót a helyettes államtitkár úrnak? *(Jelzésre:)* Laci, parancsolj, Pósnán alelnök úr!

DR. PÓSNÁN LÁSZLÓ (Fidesz): Köszönöm szépen. Tisztelt Bizottság! Azon túlmenően, hogy oka fogott az előterjesztés, ahogy azt az államtitkár úr is elmondta, és ha az egyéb határidőket megnézzük, azért egy apró észrevétel engedtessek meg nekem! Ha a diákolimpiák nyertesének a külföldi tanulmányait hozzuk példának, azért azt vegyük már észre, hogy ők azért mennek külföldre..., egyébként azok külföldi elitegyetemek – elitegyetemek –, amiről az önök javaslata szól, az pedig nem más, mint hogy vigyük lejjebb a ponthatárt, ez egy lefelé nivellálás. A kettő között logikai összefüggés a fasorban sincs,

egymásnak ellentmondó logika. A felterjesztés vagy beterjesztés, amit Karácsony képviselő úr javasol, az arról szól, hogy vigyük le a ponthatárokat minél alacsonyabbra, tegyük lehetővé azt, hogy minél kevesebb tudással be lehessen menni a felsőoktatásba, és tegyük lehetővé azt, hogy a végén minél kevesebb tudással diplomával ki lehessen jönni, ami a munkaerőpiacon pedig semmit nem fog érni. Szerintem ez így nincsen rendjén.

Én azt gondolom, hogy a bemeneteli követelményeknek adjuk meg a maga rangját és súlyát, ez egyes szakokon, egyes területeken nyilván más és más kell hogy legyen, de az mégsem járja, hogy középiskolából 2-es, 3-as tudással kikerülő emberek besétálnak a felsőoktatásba, és utána kijönnek onnan úgy, hogy érdemben a munkaerő-piaci elhelyezkedés szempontjából meg nem tudnak labdába rúgni. Ez tehát nincsen rendjén (*Osztolykán Ágnes: Elmennek recepciósnak.*), úgyhogy én azt gondolom, hogy nem helyes ez a javaslat. A diplomások számának statisztikai értelemben vett növelésével érdemi elmozdulást nem tudunk tenni, szerintem ez így nem jó megközelítés, tehát nem egy voluntarista hozzáállás kívántatik a témát illetően. Én, bevallom őszintén, nem fogom támogatni. Köszönöm.

ELNÖK: Jó. (*Dr. Hiller István jelzésére:*) István, parancsolj!

DR. HILLER ISTVÁN (MSZP): Figyelemmel az időre is egy gondolatot szeretnék csak elmondani, én is kíváncsi vagyok a miniszterelnök véleményére, próbálok úgy fogalmazni, hogy odaérjünk. A konkrét beadvány novemberben nyilván más vitára került volna, mint most. A bizottságban, már hogy az oktatási bizottságban végig szakmai érvelések csaptak össze, és szerintem ez helyes. Ugyanakkor azt azért meg kell mondani, hogy ez alatt a négy év alatt a kormánynak elfogadott, kidolgozott és végrehajtott felsőoktatási stratégiája nem született, nincs, ez egy új kormányra vár. Így tehát konkrétan abba a vitába, ami itt kibontakozott, az ember vagy belevág, de akkor az időkorlát nem teremti meg a lehetőséget, hogy valójában kifejtse a véleményét, így csak azzal kívánom indokolni az én majdani pozitív szavazatomat, hogy nincsen olyan ellenérv, amely egyébként egy koherens felsőoktatási kormánypolitikát jelezne. Lépéseket láttam, tűzoltást is észrevettem, hol sikereset, hol nem, de azon kívül, hogy sok mindent változtatott elsősorban az első két és fél év 2010 után, építeni nem nagyon tudott. Ezt a legvilágosabban éppen a kormány és a kormányfő látta és láttatta be akkor, amikor a kormány decemberi ülésén három és fél év után nem fogadták el a beterjesztett felsőoktatási stratégiát. De ez egy másfajta vitához vehetne, jelezni szerettem volna csak. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen. A helyettes államtitkár úr kíván-e hozzászólni? (*Jelzésre:*) Úgy látom, hogy igen. Parancsoljon!

Dr. Maruzsa Zoltán (Emberi Erőforrások Minisztériuma) reflexiói

DR. MARUZSA ZOLTÁN (Emberi Erőforrások Minisztériuma): Köszönöm szépen. Egy pár dologra valóban reagálnék. Én azt azért kétségbe vonnám, hogy a 16 szak kapcsán semmilyen érvelés nem hangzott el, mert én személyesen számos esetben nyilatkoztam a legkülönbözőbb nyilvánosságú fórumokon. Azt gondolom, hogy a jogász- és a közgazdász-képzési területnek a kapcsán számos esetben elhangzott, hogy itt egy olyan mértékű jelentkezői tömeg van, hogy gyakorlatilag az ösztöndíjas képzésnek a léte vagy a nem léte majdhogynem irreleváns, hiszen ettől függetlenül is igen komoly a jelentkezői létszám. Én azt gondolnám, hogy be fogja bizonyítani az idő, hogy ez így van-e. Ez 13 szak jogi és közgazdasági terület. A másik három szakon, a nemzetközi tanulmányok, az andragógia, a kommunikáció és média, ezeken pedig – mondjuk így: – jóval kisebb mértékű végzettségi szint is bőven elegendő lenne a gazdaság igényeihez, a várható munkavállaláshoz

képest, tehát megint csak nagytömegű hallgatónak az ösztöndíjas finanszírozása szintén irreleváns, mondhatjuk úgy, hogy félreviszi a jelentkezőket olyan végzettségek irányába, amelyekről elmondhatjuk, hogy oklevelet ugyan szereznek, de kezdeni a saját szakjukon azzal nem sok mindent tudnak.

Az sem igaz véleményem szerint, hogy csak az elit juthat be erre a 16 szakra, ezt konkrét számításokkal is tudjuk igazolni. Bizony HH-s hallgatók, nem egy, nem kettő tud bekerülni 460, 428 és négyszáz-akárhány pontos ponthatárok felett, egyáltalán nem igaz az, hogy ide mostantól akkor csak iksz generációs értelmiségi fiatalok jutnak be. Kiváló teljesítménnyel jönnek, és mondhatjuk azt, hogy a felvételi statisztikák szépen mutatják azt is, hogy a HH-s hallgatóknak bizony – mondjuk így: – a többsége egyébként még a 40 pontos többletigényre sem szorul rá, hanem szépen bekerülnek a képzésekre, nem függetlenül attól egyébként, hogy viszonylag nagymértékben az új kapacitásalapú felvételi be is juttatja őket a rendszerbe.

Szeretném azt is jelezni a 16 szak kapcsán, hogy a HÖÖK-kal egyébként aláírt megállapodásunk van, a Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciája is elfogadta azt – mondjuk így: – kompromisszumos javaslatként azt, hogy ezeken a szakokon ilyen módon kerül sor az ösztöndíjakra a biztosítására, ezekkel az ösztöndíjas ponthatárokkal. Azt gondolom, hogy ehhez a kormány minden tekintetben tartotta magát.

Fontosnak tartom még azt is jelezni, hogy az elmúlt években szemtanúi lehetünk annak, hogy a bemenet, tehát a felvettek száma számított egy ilyen fontos mutatónak. Nagyon szeretnék oda eljutni, hogy a végzetek száma, tehát a kiadott diplomák száma legyen a mérvadó. Ebben, azt gondolom, számos intézkedés szükséges, ezek egyik eleme a bemeneti pontszámok az emelése. Ez megugorható, amennyiben többen jelentkeznek emelt szintű érettségire, ha többen nyelvvizsgáznak, ha egy kicsit jobban tanulnak, ez mindenképpen cél. Én nagyon várom egyébként majd az idejű érettségi jelentkezéseket a 18 évesek körében, hogy el tudtuk-e érni azt, hogy többen jelentkezzenek emelt szintű érettségire, mert ha igen, akkor az már egy siker, ha tudjuk motiválni a bemenetnél a hallgatókat. Úgyhogy azt gondolom, hogy a magyar állami ösztöndíjhoz kötődő feltételek, kötelezettségek szintén abba az irányba mutatnak, hogy ne a bemeneti szám legyen a nagy, amit aztán egy hatalmas lemorzsolódás követ, hanem az a szám, aki valóban végez – erre ott vannak a kötelezettségek, amelyeket a hallgatók vállalnak. Lehet, hogy ez visszaretent olyan hallgatókat, akik egyébként nem gondolják komolyan azt, hogy ők végeznek, vagy nem végeznek, de azokat, akik komolyan gondolják, azokat a kormány minden tekintetben a szükséges nagyságrendben finanszírozni kívánja, de ehhez vállalások is, tehát nemcsak jogok, hanem kötelezettségek is tartoznak, és szerintem ez így rendben van.

Reagálnék még a külföldön tanulmányokat kezdő diákolimpikonok ügyére is. Nyilván ezek olyan csúcsteljesítményt nyújtó hallgatók, akik – ahogy elhangzott Pósnál képviselő úrtól – a legkiválóbb hallgatók, a legkiválóbb egyetemek találják meg őket kiváló ösztöndíjakkal. Karanténba akarnánk zárni őket vajon, hogy mindenkit itthon akarjunk tartani? Isten ments! Azt gondolom, hogy kiváló intézmények várnak rájuk. Félreértés ne essék, nagyobb öröm lenne, hogyha maguktól a magyar felsőoktatás elitintézményeit választhatnák, de azt gondolom, nagyon jó az a magyar tudomány fejlődése szempontjából, hogyha egyébként ilyen kiváló lehetőséget kapnak. Az egy fontos lépés, amiről szintén beszélt Pálincás elnök úr – más mondatait is meg lehetett azért, azt gondolom, hallani –, hogyha őket utána vissza tudjuk hozni, be tudjuk kapcsolni újra a magyar felsőoktatás vérkeringésébe, a magyar tudomány vérkeringésébe.

Szeretnék még erről a külföldre való elmenetelről talán még néhány százalékos adatot mondani. A média ezt egy ilyen készpénzként kezeli gyakorlatilag három-négy év óta, hogy itt a magyar felsőoktatás elől, a magyar kormány felsőoktatás-politikája elől állítólagosan tízezrek menekülnek külföldre. Ennek a partnerállamok adatszolgáltatásaiban, amiket látunk,

semmilyen statisztikai nyomát nem tudjuk egyszerűen lekövetni. Ugyanúgy megnéztük 2002-ből, 2006-ból, nagyjából az összes magyar állampolgárságú hallgatónak olyan 2 százaléka van külföldön, ez igaz volt tíz éve is, igaz volt most is. Nem készültem ilyen adatokkal pontosan, de mondjuk Ausztriában tíz éve 1500 hallgató volt, most meg körülbelül 1800 van, tíz év alatt plusz 300. Hozzátennem: ez a nemzetközi mobilitási trendeknek a növekedésében majdhogynem azt mondhatnám, hogy szinte elmaradás. A német felsőoktatásban részt vevő hallgatóknak, bocsánat, a német állampolgárságú hallgatóknak a 6,5 százaléka tanul külföldön, több mint a háromszorosa ez a mutató a magyar adatoknak. Azt vonjuk akkor le ebből, hogy rossz a német felsőoktatás? Semmiképp. Semmiképp! Az európai mobilitás mértéke nő meg. Magyarországon majdnem kétszer annyi német állampolgár tanul, mint ahány magyar Németországban. Mondhatjuk azt, hogy persze, mert az orvosképzésre idejönnek, mindig van magyarázat, én ezzel tisztában vagyok, de lássuk ezt a tény! Olyanok a mutatók, olyan mértékben nő például a Magyarországon tanuló egyesült államokbeli hallgatóknak a száma, hogy ha ez a trend folytatódik, akkor két-három év múlva eljutunk oda, hogy több amerikai állampolgár tanul Magyarországon, mint ahány magyar az Egyesült Államokban.

2012 októberében mintegy 20 ezer külföldi tanult a magyar felsőoktatásban, a '13 októberi statisztika alapján 23 ezer, egy év alatt plusz 3 ezer hallgató, külföldi állampolgárságú hallgató jött be a rendszerbe. Komoly, nagymértékű növekedés az, amit a magyar felsőoktatás vonzerőben fel tud mutatni. Ehhez képest a külföldre menő mobilitás nagyságrendje – legalább mi ennél az asztalnál legyünk ezzel tisztában! – gyakorlatilag nem változott évek óta. Ki lehet mutatni öt-tíz, néhol néhány száz fős növekedést is, csökkenést is, Németországban kevesebb magyar tanul, mint tíz éve. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm. Egyetértek azokkal, akik azt mondják, hogy ezekről a kérdésekről a parlamentben vagy a kormányban folyó nyílt eszmecsere kell, jót tesz a felsőoktatásnak, hogyha ezek a kérdések az asztalon vannak. Én annak vagyok a híve, hogy ne korlátozzuk, ne szűkítsük a felsőoktatáshoz való hozzáférést lehetőség szerint semmilyen indokolatlan eszközzel. A pontszámmal való operálást néha indokolatlannak érzem, nem ez a minőség legjobb eszköze, a minőség legjobb eszköze például, hogy tanítjuk a gyerekeket – meg kellene próbálni! –, tehát nem a kiválasztással garantálni a magas színvonalat. De ezt a vitát valóban nem most fogjuk lefolytatni.

Szavazás

Azt a kérdést mérlegeli mindenki, hogy az itt előttünk lévő három pont, a), b), c), jó alapjául szolgál-e egy ilyen parlamenti vitának. Többen kifejtették, hogy nem, mert okafogyott, mások mellett érveltek, hogy igen, mert minden apropó jó erre a vitára. Erről fogunk szavazni. Aki tárgysorozatba kívánja venni itt Karácsony Gergely javaslatát, az, kérem, most szavazzon igennel. *(Szavazás.)* Öt. Aki nem kívánja tárgysorozatba venni? *(Szavazás.)* Vagy tartózkodik? *(Szavazás.)* Köszönöm, ezt is számoljuk meg! *(Szavazatszámolás.)* Tíz. Tehát nem vettük tárgysorozatba.

Köszönöm, a napirendi pontot lezártam.

Egyebek

Az egyebek keretében szót adtunk Mendrei Lászlónak, a PDSZ elnökének. Nagyon kérlek benneteket, hogy adjuk meg a tiszteletet a Lacinak, ha már egyszer szót adtunk neki az ülés elején – ugyan akkor még nem gondoltuk, hogy ez háromnegyed 1-kor lesz, de jobb későn, mint soha. Parancsolj, Laci!

Mendrei László (Pedagógusok Demokratikus Szakszervezete) felvetése

MENDREI LÁSZLÓ, a Pedagógusok Demokratikus Szakszervezete elnöke: Köszönöm, magát a lehetőséget megtisztelőnek tartom, hogy szólhatok.

Tisztelt Bizottság! Tudom, hogy mindenhez, minden időhöz későn vagyunk, tudom, hogy milyenek a lehetőségeik, mégis azt kérem, hogy fontolják meg annak a lehetőségét, hogy a nemzeti köznevelési törvénnyel kapcsolatban egy módosítást terjesszenek a parlament elé. Az előbb itt Maruzsa államtitkár úrtól elhangzott a „karantén” kifejezés. Nem terveztem belevenni, nem is jutott eszembe, de kiváló magas labda ez, hogy úgy mondjam, hiszen a nemzeti köznevelési törvény, amely elég sok vitát generált a pedagógusok között, egyik legnagyobb, legvitatottabb pontja a Nemzeti Pedagógus Kar-antén, hiszen ez egy olyan szervezet létrehozása, amelyik valójában karanténba zárná azokat a közalkalmazott pedagógusokat, akik a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ alatt, illetve működtetésében végzik munkájukat.

A javaslat, aminek a megfontolását én kérem önöktől, hogy találjanak rá lehetőséget, hogy ez bekerüljön a parlament elé, kettős: egyrészt kiterjesztené a Pedagógus Karba való belépésnek a lehetőségét, hiszen azt gondolom, hogy indokolatlanul vannak kizárva jelen pillanatban a nem közalkalmazottként dolgozó pedagógusok – ilyenek az alapítványi és egyházi, magániskolák pedagógusai –, illetve lehetővé tenné azt, hogy ennek a Pedagógus Karnak a karantén jellege megszűnjön.

Én értem, és tudomásul veszem a kormányzatnak azt a szándékát, hogy szeretne létrehozni egy olyan érdekegyeztető fórumot, amellyel egyszer és mindenkorra, illetve viszonylag rövid időn belül meg tudná tartani ezeket a bizonyos egyeztetéseket, azonban nem tartom túlságosan demokratikusnak. Nem mennék bele abba a vitába, hogy most milyen háttérű meg milyen legitimitású szakmai szervezetek vannak, hogyha a Nemzeti Pedagógus Karba való belépés és az abból való távozás lehetőségét is megkapja a pedagógus, akkor az egy egyértelmű és nyilvánvaló legitimitációt jelentene a kormányzat számára is. Azt gondolom, egy demokratikus kormányzat minden további nélkül felvállalhatja ennek a kockázatát, ezért is tettük azt a javaslatot, amit tettünk, és kérem annak megfontolását, amennyiben ezt lehet, hogy tegyék lehetővé, hogy ez a parlament elé kerüljön. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Ha jól értem, akkor a javaslat lényege az, hogy a parlament oktatási bizottsága egy ilyen tárgyú törvénymódosítást kezdeményezzen, amelyik választhatóvá és nem kötelezővé teszi a pedagógusok számára a karban való részvételt, illetőleg lehetővé teszi a belépést az egyházi és alapítványi iskoláknak, hiszen most, ha jól tudom, csak csatlakozhatnak a szervezetek, az egyházi, alapítványi iskolák szervezetei a Pedagógus Karhoz, mint ilyen társult szervezet, tehát nem egyéni döntés, hanem szervezetek döntése. Oké. Megjegyzem, csak sürgősséggel, ennek megfelelő minősített többséget igénylő eljárással mehetne végig egy ilyen törvénymódosítás.

Kíván-e valaki hozzászólni ehhez? *(Senki nem jelentkezik.)* Akkor a javaslat az asztalon van. Kívánunk-e szavazni erről? Ki az, aki azt kívánja, hogy a bizottság nyújtsa be egy ilyen javaslatot? *(Szavazás.)* Öt. Ki az, aki nem kívánja ezt? *(Szavazás.)* Ki az, aki tartózkodik az ügyben? *(Szavazás. – Két jelen lévő képviselő összesen három szavazatot képviselve nem vett részt a szavazásban.)* Öt. Patthelyzetünk van. Mi van ilyenkor? Nem született igenlő döntés. *(Az elnök Takács Gabriellával egyeztet.)* Nem kerül benyújtásra. Megállt az érem az élén, Laci, fel lett dobva, és 5:5 arányban döntött a bizottság, és így a bizottság mint bizottság nem nyújt be egy ilyen javaslatot.

A bizottsági ülést bezárom, mindenkinek jó munkát a mai napra!

(Az ülés befejezésének időpontja: 12 óra 47 perc)

Pokorni Zoltán
a bizottság elnöke

Jegyzőkönyvvezető: Molnár Emese